
Književna poročila

---

njegovi prejšnji spisi se zdijo le nekaka priprava k temu glavnemu delu, s katerim je na mah stopil med prve strokovnjake za južnoslovanske stvari. Njegovo delo bo mnogo pripomoglo, da se v srednji Evropi razčistijo pojmi o mladi državi Srbov, Hrvatov in Slovencev, pokazalo jo bo svetu v njeni pravi, naravni luči ter tako pospešilo tisto spoznavanje in zблиževanje med narodi, ki edino vodi iz strašnih vic svetovne katastrofe k lepšim dnevom mirnega, bratskega kulturnega razvoja in zdravega gospodarskega tekmovanja. Zato želimo knjigi kar največje razširjenje, njenemu pisatelju pa ono notranje zadoščenje nad dovršenim delom, ki ga bo izpodbujalo k pojasnjevanju in reševanju novih problemov v njemu tako domačem področju. Borba južnih Slovanov za zedinjenje še ni končana; na vzhodu živi še nekaj nezdruženih milijonov. *Andrej Budal.*

Ivo Šorli: Zadnji val. Roman. V Ljubljani 1924. Založila Tiskovna zadruga.

S pravim mladeniškim entuzijazmom kot svoji ljubici je Šorli posvetil svoj roman, pisan v obliki dnevnika «Tebi, prelestna Rogaška Slatina moja, in Tvojim tratam, šumam in goricam, za vse, kar ste mi dale in postale.» — V ta raj slovanske domovine pošlje torej pisatelj svojega junaka, «ki ima že 58 let,» kakor sam prizna, da preživi v miru stara leta. Kar se mu pripeti lepo čudo: Mlada gospodična se zaljubi vanj in zbog njega odbija dva mlada snubca, advokat je eden, veleposestnik je drugi. Slednjič se iz užaljenega ženskega ponosa, ker jo stari diplomat zavrača in snubi za svojega mladega prijatelja, advokata, odloči za nemškutarskega veleposestnika. — Snov je torej zelo problematična, ako hudobni kritik ne vzame vsega kot nedolžno renomiranje nekoliko vase zaljubljenega, sicer pa simpatičnega gospoda, ki je v svojih spominih zelo gostobeseden, včasih tudi malenkosten, kar pa mora kritik zopet spregledati: Mož je star in zato je njegova gostobesednost logično utemeljena. Da starček, čeprav še nima rešpeka pred zibko, okleva in se otepa zanesenega deklička, je popolnoma v redu in verjetno, ker je pisatelj to psihološki dobro utemeljil v značaju junakovem, a bolj dvomljivo je, da se mlada, lepa Stana ogreva za starino, ko se ji ponuja mladina. Ako ji pisatelj položi na jezik besede: «Kaj me brigajo vaša leta! Jaz vas vidim, kakršni ste. — In mladih moških že zato ne maram, ker so mladi,» je to samo njena hipna zabloda in kaprica. Modra je, da ni več naravna, izobražena je, da ni več mlada. Njen značaj je zarisan, pretiran, in junakinja postane nemogoča. To me je motilo pri čitanju tega Šorlijevega romana, ki je drugače lepo, resno delo, ne pregloboko, a življenski umerjeno, prijetno kramljanje, mestoma nekoliko raztegnjeno, a vkljub temu ljubeznivo, zabavno branje. Opisi Rogaške Slatine so zelo poetični, mehko občutje je razlito nad vsem, solnčen optimizem in tiha resignacija diha iz dela, ži je vzeto z višje, filozofske perspektive zrelega moža. — To je seveda moje čisto subjektivno mnenje, zakaj «ex cathedra», navdihnjeni od svetega duha, nezmotljivo govore samo papeži in — oslovski čeljustniki. *C. Golar.*

Milica Janković, Plava gospodja. Roman. Str. 173. Srpska književna zadruga, kolo 27., broj 178. Beograd 1924.

Prvi del, vzosit slavospev morju, se vrši pred vojno v kopališču, določenem samo po vetru maestralu. Mlada krasotica Zora, žena neljubljenemu postarnemu Nikoliću, povabi k sebi iz Beograda dijakinjo Olgo, ki privede s seboj brata slikarja, došlega iz Pariza. Ker je Zorina domišljija presičena z dogodki iz romanov, ker je umetnik po njenem mišljenju višji človek, ker ona nima nobene dolžnosti, temveč v brezposlici želi postati junakinja, si «plava gospodja» po desetletni zakonski zvestobi splete romanček z obraznikom Miškom. Drugi del obsega bolezen in obup ostavljene verolomnice, ki pa jo njen mož tolikanj